

УДК: 616.314-089.23+378.14

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
ЛІКАРЯ-ОРТОДОНТА

Куроєдова В.Д., Галич Л.Б., Головка Н.В., Сірик В.А., Куроєдова К.Л.,
Чикор Т.О., Макарова О.М., Пятуха О.Д.

Вищий державний навчальний заклад України
«Українська медична стоматологічна академія»

PROBLEMS OF PROFESSIONAL COMPETENCE
DOCTORS-ORTHODONTISTS

Kuroyedova V.D., Galich L.B., Golovko N.V., Sirikit V.A., Kuroyedova K.L.,
Chykor T.O., Makarova O.M., Pyatuha O.D.

Higher medical educational institution of Ukraine
“Ukrainian medical stomatological academy”

Резюме. В статті обговорюються проблеми вдосконалення форм та методів післядипломної освіти лікарів-ортодонтів та зубних техніків-ортодонтів. Проаналізовано шляхи подальшого підвищення професійної майстерності фахівців вищої та середньої ланки на однопрофільних кафедрах зі спеціальності «Ортодонтія», з метою покращення надання спеціалізованої допомоги ортодонтичним пацієнтам. Автори діляться власним досвідом запропонованих новацій, а також проблемами, які виникають в процесі їх впровадження.

Summary. In the article were discussed the problems of improving the forms and methods of postgraduate education of doctors, orthodontists and dental technicians orthodontists. There were analyzed the ways of further increase of operation skills of senior and middle managers for one-field chairs in specialty "Orthodontics" to improve the specialized orthodontic care. The authors share their own experience of the proposed innovations and challenges that arise in their implementation.

Вступ. У сучасному суспільстві якість освіти визнана пріоритетним напрямом політики різних країн, у тому числі і України. У національній

доктрині розвитку освіти України зазначено, що зусилля держави в галузі освіти спрямовуються на постійне підвищення її якості, оновлення змісту, форм організації навчального процесу, науково-методичного забезпечення та створення ринку освітніх послуг.

Основна частина. Питання якості надання медичної допомоги населенню залежить від якості підготовки медичних кадрів, які повинні володіти всім сучасним арсеналом новітніх технологій діагностики та лікування хворих. Динамічний розвиток ортодонції передбачає нові підходи до організації та проведення занять у вищих державних навчальних закладах на додипломному та післядипломному етапах. [1] На даний час впроваджуються нові форми безперервної професійної освіти: введення ліцензування з системою накопичування кредитів. І якщо донедавна однією з основних мотивацій для проходження передатестаційних курсів підвищення своєї кваліфікації було краще матеріальне забезпечення (при присвоєнні відповідної категорії), то в даний момент відповідальність за планування та здійснення безперервного професійного розвитку лежить безпосередньо на кожному лікарі. З фаху «Ортодонція» в післядипломній освіті існує декілька варіантів підвищення кваліфікації. Для лікарів, що закінчили інтернатуру за однією з спеціальностей стоматологічного профілю існує спеціалізація, для лікарів стоматологів-ортодонтів передбачені передатестаційні цикли та курси інформації і стажування, для стоматологів інших профілів - тематичні цикли.[2] За останнє десятиріччя значно зріс рівень надання ортодонтичної допомоги дітям та дорослому населенню України. Значний вклад в організацію та покращення ефективності ортодонтичної служби внесла кафедра післядипломної освіти лікарів-ортодонтів ВДНЗУ „Українська медична стоматологічна академія“, яка є опорною з питань ортодонції на післядипломному рівні.

У Полтавській області для оптимізації ортодонтичного лікування дітей у багатьох лікувальних установах введені посади лікарів-ортодонтів, які постійно підвищують свій професійний рівень на різних циклах

удосконалення на кафедрі післядипломної освіти лікарів-ортодонтів. Сьогодні ортодонтичне лікування вийшло на новий сучасний рівень, впроваджуються новітні технології та підходи в лікуванні зубо-щелепних аномалій.

Як показав досвід роботи кафедри, лікарі-ортоданти після оволодіння сучасними технологіями ортодонтичного лікування не завжди мають можливість їх впровадження в практику, тому що виникає необхідність навчання зубного техника-ортодонта методам виготовлення сучасних ортодонтичних апаратів та конструкцій. Робота лікаря-ортодонта не можлива без тісної співпраці з зубним техніком та постійного підвищення його професійної майстерності. Кафедра постійно стикається з проблемою підготовки зубних техніків-ортодонтів. Так, кожний другий лікар-ортодонт з різних куточків України, який проходить курси підвищення кваліфікації на кафедрі, задає одне і теж питання: «Де є курси для підготовки зубного техника-ортодонта?». А відповіді немає тому що таких курсів не існує на сьогоднішній день.

Медичні заклади I-II рівня акредитації готують фахівців серед яких є спеціальність: 5.12010106 «Стоматологія ортопедична» (кваліфікація-зубний технік), але на жаль не здійснюється спеціалізована підготовка зубних техніків-ортодонтів. Майбутні фахівці після закінчення зуботехнічного відділення отримують диплом зубного техника за фахом «Ортопедична стоматологія». На протязі двох або трьох років за навчальною програмою та планом передбачено 3684 навчальних годин, з яких 162 години відводиться на вивчення конструктивних особливостей виготовлення ортодонтичних апаратів, що складає 4 % від загальної кількості годин. Така ситуація не дозволяє опанувати в повному обсязі практичними навичками, необхідними для зубних техніків-ортодонтів. Тобто майбутні зубні техніки отримують лише поверхневі знання з фаху «Ортодонтія» та, як наслідок, не можуть бути обізнаними в практичній охороні здоров'я.

Згідно з переліком циклів удосконалення зубні техніки проходять перепідготовку тільки на циклі «Ортопедична стоматологія». Як показує досвід кафедри післядипломної освіти лікарів-ортодонтів, посади зубних техніків-ортодонтів займають сумісники – зубні техніки-ортопеди. Останні обізнані лише у виготовленні простих базових конструкцій ортодонтичних апаратів, не мають творчого підходу щодо виготовлення сучасних конструкцій ортодонтичних апаратів та змоги вдосконалення знань з фаху «Ортодонтія». В Україні сьогодні існує великий потенціал зубних техніків, які працюють в ортодонтії і потребують постійного підвищення кваліфікації. За даними Центру медичної статистики МОЗ України у 2008 році в закладах охорони здоров'я працювало 508 лікарів-ортодонтів. [3] Згідно з штатними нормативами, затвердженими наказом МОЗ України № 33 від 23.02.2000 р. посади зубних техніків устанавлюються відповідно до посад стоматологів-ортодонтів. Зважаючи на це можна припустити, що в медичних закладах нашої країни працюють близько 500 зубних техніків-ортодонтів. На кафедрі післядипломної освіти лікарів-ортодонтів ВДНЗУ «УМСА» проводиться післядипломна освіта тільки лікарів-стоматологів загального профілю та лікарів-ортодонтів. Нажаль підвищення професійної майстерності зубних техніків-ортодонтів не передбачене наказом МОЗ України. Кафедра післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Вищого державного навчального закладу України "Українська медична стоматологічна академія" є опорною з післядипломної освіти за фахом "Ортодонтія" та вважає за доцільне післядипломне навчання зубних техніків-ортодонтів на профільних кафедрах. Це питання неодноразово нами піднімалось і висвітлювалось на засіданнях опорної кафедри та форумах різних рівнів. На кафедрі видані друком та затверджені заступником Міністра охорони здоров'я України (2009 р.) навчальні плани та програми циклів для зубних техніків за фахом «Ортодонтія»:

1. Тематичне удосконалення "Технологія виготовлення функціонально-діючих апаратів" (2 тижні).

2. Тематичне удосконалення "Технологія виготовлення ортодонтичних апаратів" (1 місяць).

Згідно розробленим планам та програмам для зубних техніків-ортодонтів передбачена тривалість навчання на циклі "Технологія виготовлення ортодонтичних апаратів" 1 міс (156 годин). Мета циклу: підготовка зубних техніків до самостійного виготовлення знімних та незнімних ортодонтичних конструкцій, та впровадження їх в практичну роботу.

Тривалість навчання на циклі тематичного удосконалення "Технологія виготовлення функціонально-діючих апаратів" 2 тижні (78 годин), мета якого: підготовка зубних техніків до виготовлення окремих функціонально-діючих ортодонтичних конструкцій. Недостатнє знання зубними техніками сучасних досягнень ортодонтії, професійна невідповідність затримують широке використання нових конструкцій в практиці. Навчання на тематичних циклах спрямоване на професійну підготовку зубних техніків у виготовленні ортодонтичних апаратів різної дії, необхідних для покращення надання ортодонтичної допомоги дітям та підліткам.

Ми проаналізували огляд літературних джерел і дійшли висновку, що за останні 50 років на пострадянському просторі було видано тільки один підручник під редакцією проф. Нападова М.А. «Ортодонтическая аппаратура» (1968 р.), в якому детально описані етапи виготовлення ортодонтичних конструкцій, які були відомі на той час. Але наука не стоїть на місці. Тому, підсумовуючи багаторічний досвід лікування пацієнтів з використанням знімних ортодонтичних конструкцій, колективом кафедри складено та видано друком «Атлас ортодонтических аппаратов» (2011р.), для поповнення знань, як починаючих лікарів-ортодонтів та зубних техніків-ортодонтів, так і фахівців зі стажем. [4] Сучасний ортодонт-професіонал повинен вміти лікувати пацієнтів різного віку, а саме, володіти всім арсеналом ортодонтичних апаратів. В атласі відокремлені чотири основних розділи: профілактичні апарати, лікувальні, авторські апарати співробітників ВДНЗУ

«УМСА» та ретенційні апарати. Основний акцент в атласі поставлено на індивідуальних ортодонтичних знімних конструкціях, які включають: конструктивні особливості апарата; його різновиди; механізм дії; вікові та клінічні показання; клінічні протипоказання; етапи виготовлення конструкції, клінічні та технічні; матеріали, які використовуються для виготовлення апаратів; режим використання та активації ортодонтичної конструкції. Нові наукові розробки знімних та незнімних ортодонтичних апаратів представлені у розділі «Авторські апарати співробітників ВДНЗУ «УМСА». Колектив авторів вважає, що атлас може бути використаний як підручник для підвищення кваліфікаційних знань та навичок як лікарів, так і зубних техніків-ортодонтів. Світовою практикою доведено, що для роботи із сучасними стоматологічними матеріалами та новітніми технологіями потрібна стоматологічна команда, до якої входять висококваліфікований лікар-ортодонт та зубний технік-ортодонт. Кафедра післядипломної освіти лікарів-ортодонтів УМСА як опорна з післядипломної освіти з фаху «Ортодонтія» вважає за доцільне з метою надання професійної ортодонтичної допомоги виділити окремо спеціальність «зубний технік-ортодонт» та, як належне, ввести до наказу МОЗ України курси підвищення професійної майстерності (спеціалізація, ТУ, ПАЦ) для зубних техніків-ортодонтів на профільних кафедрах.

Висновки. Таким чином як продовження перебудови системи медичної освіти на державному рівні треба вже сьогодні силами фахівців медичних закладів післядипломної освіти та факультетів удосконалення лікарів вищих медичних освітніх закладів розпочати формування та впровадження нових навчальних програм підготовки медичних кадрів навчальними закладами всіх рівнів акредитації. Реформування стоматологічної служби – це потреба часу і вимагає від її керівників зваженого та професійного підходу до вирішення цих питань

Література

1. Врублевська С.В. Іноваційні процеси в медичній освіті // Медична освіта.- 2007. -№1.-С.43-48.
2. Стоматологія: Нормативне виробничо-практичне видання.-К.: МНІАЦ медичної статистики; МВЦ «Медінформ», 2012.-588 с.
3. Стоматологічна допомога в Україні. Довідник.-Київ: Поліум, 2009 – 67 с.
4. Курєдова В.Д. і співав. Атлас ортодонтических апаратів. Навчально-методичний посібник. – Полтава: Дивосвіт, 2011 – 156 с.

Курєдова Віра Дмитрівна – доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» м.Полтава, вул..Комсомольська,50, тел.. (05322)28966, E-mail: polo.umsa@mail.ru.

Галич Людмила Борисівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» м.Полтава, вул..Комсомольська,50, тел.. (05322)28966, E-mail: polo.umsa@mail.ru.

Головко Нонна Василівна – кандидат медичних наук, доцент кафедри післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» м.Полтава, вул..Комсомольська,50, тел.. (05322)28966, E-mail: polo.umsa@mail.ru.

Сірик Валентина Андріївна – кандидат медичних наук, асистент кафедри післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» м.Полтава, вул..Комсомольська,50, тел.. (05322)28966, E-mail: polo.umsa@mail.ru.

Курєдова Катерина Леонідівна – магістр стоматології з ортодонтії, асистент кафедри післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Вищого державного навчального закладу України «Українська медична

стоматологічна академія» м.Полтава, вул. Комсомольська,50, тел. (05322)28966, E-mail: polo.umsa@ mail.ru.

Чикор Тетяна Олександрівна – кандидат медичних наук, асистент кафедри післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» м.Полтава, вул. Комсомольська,50, тел.(05322)28966, (099)4594539 E-mail: tatyana_chikor@ mail.ru.

Макарова Олександра Миколаївна – магістр стоматології з ортодонтії, асистент кафедри післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» м. Полтава, вул. Комсомольська, 50, тел. (05322)28966, E-mail: polo.umsa@ mail.ru.

Пятуха Оксана Дмитрівна – асистент кафедри післядипломної освіти лікарів-ортодонтів Вищого державного навчального закладу України «Українська медична стоматологічна академія» м. Полтава, вул. Комсомольська, 50, тел.. (05322)28966, E-mail: polo.umsa@ mail.ru.